

Služby, projekty a práce s nezaměstnanými

Téma:

Nezaměstnanost

FSS MU Brno, 2007

Struktura tématu

1. Vymezení nezaměstnanosti a způsoby jejího měření
2. Míry nezaměstnanosti a další míry na TP
3. Typy nezaměstnanosti
4. Vývoj a struktura nezaměstnanosti v ČR a v zemích EU
5. Důsledky nezaměstnanosti
6. Další formy vyloučení na TP

AD1) Vymezení nezaměstnanosti a způsoby jejího měření

- Definice Nezaměstnanosti dle ILO

- 1. Schopnost pracovat**
- 2. Motivace pracovat**
- 3. Bez placeného zaměstnání**

Způsoby zjišťování počtu nezaměstnaných v ČR

- 1. Výběrové šetření pracovních sil (ČSÚ)**
- 2. Registrovaná nezaměstnanost (ÚP)**

**Rozdíl: skrytá nezaměstnanost
 nepravá nezaměstnanost**

AD2) Míry nezaměstnanosti

a další míry na TP - Míra nezaměstnanosti

$$u = U/L * 100$$

kde

u ... míra nezaměstnanosti

U ... počet nezaměstnaných

L ... počet pracovních sil, tzv. ekonomicky aktivní obyvatelstvo

Způsoby měření míry nezaměstnanosti

VŠPS

- počet nezaměstnaných zjištěný na základě šetření
- počet pracovních sil = počet zaměstnaných zjištěný na základě šetření (placené zaměstnání, OSVČ, dočasně nemocní či na školení) + počet nezaměstnaných zjištěný na základě šetření

MPSV

- počet nezaměstnaných = počet tzv. dosažitelných neumístěných uchazečů o zaměstnání
- pracovní síla = počet zaměstnaných z VŠPS + počet pracujících cizinců podle evidence MPSV a MPO + počet dosažitelných neumístěných uchazečů o zaměstnání

Míra nezaměstnanosti podle různých metodik

VŠPS

- 7,0 % (3. čtvrtletí 2006)

MPSV

- 7,8 % (září 2006)

Skupiny s vyšším rizikem nezaměstnanosti (k měření specifické míry)

- **ženy po mateřské dovolené**
- **mladiství a absolventi škol**
- **zdravotně postižení**
- **lidé s nízkou kvalifikací**
- **starší pracovníci**

Specifická míra nezaměstnanosti absolventů

počet nezaměstnaných absolventů

x 100

počet všech absolventů na pracovním trhu
(zaměstnaných i nezaměstnaných)

AD3) Typy nezaměstnanosti

- 1. Frikční nezaměstnanost**
- 2. Strukturální nezaměstnanost**
- 3. Cyklická nezaměstnanost**

Frikční nezaměstnanost

- relativně krátká doba (kvalita a dostupnost informací o TP, motivace, lidský kapitál, bariéry)
- úroveň nezaměstnanosti relativně nízká

$$U = 0$$

přírůstek nezaměstnanosti se rovná nule

$$U_p = U_f$$

frikční nezaměstnanost se blíží přirozené míře nezaměstnanosti

$$i_u = o_u$$

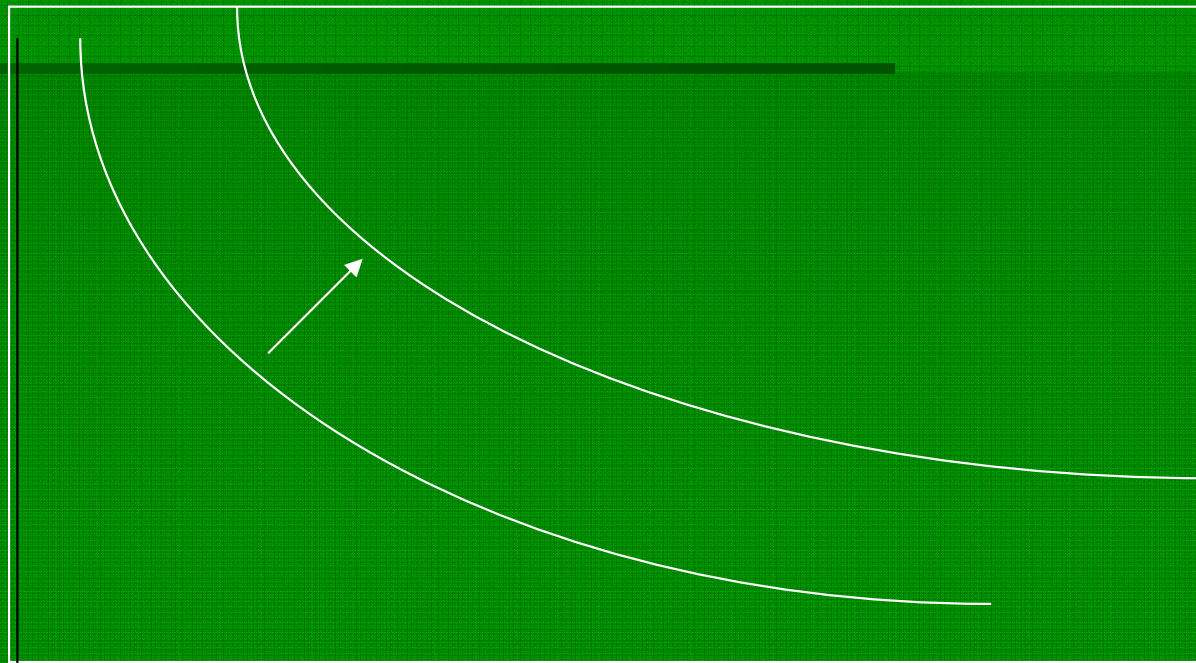
přírůstek pracovních sil se rovná úbytku pracovních sil, přičemž není podstatné, zda míra přítoku a odtoku je vysoká či nízká

Strukturální nezaměstnanost

- doba nezaměstnanosti relativně dlouhá
- současně existují nezaměstnaní i volná pracovní místa

Beveridgeova křivka

V

U

Zdroje strukturálních poruch

- **prostorová imobilita pracovní síly**
- **technologická změna**
- **změna poptávky po pracovní síle v určité kvalifikaci**
- **pokles agregované poptávky**
- **příliv zahraniční pracovní síly**
- **změna v orientacích trhu**

Cyklická nezaměstnanost

- kvantitativní rozpor mezi počtem nezaměstnaných a počtem volných pracovních míst
- tok trhem práce je nižší a spíše se dále snižuje, délka nezaměstnanosti se prodlužuje

AD4) Vývoj a struktura nezaměstnanosti v ČR a v zemích EU – Míra nezaměstnanosti

Tabulka 1 Vývoj nezaměstnanosti v ČR a EU 15

	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
ČR	4,3	4,0	3,9	4,8	6,5	8,7	8,8	8,1	7,3	7,8	8,2	7,8
EU 15	10,5	10,1	10,2	9,9	9,3	8,6	7,7	7,3	7,6	8,0	8,1	7,9
EU 25	-	-	-	-	9,4	9,1	8,6	8,4	8,8	9,0	9,1	8,7

Zdroj: VŠPS, Eurostat

Míra nezaměstnanosti v evropských zemích v letech 1994-2005

⊕

	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
<u>EU (25 countries)</u>	:	:	:	:	9.4	9.1	8.6	8.4	8.8	9.0	9.1	8.7
<u>EU (15 countries)</u>	10.5	10.1	10.2	9.9	9.3	8.6	7.7	7.3	7.6	8.0	8.1	7.9
<u>Euro-zone</u>	10.8	10.5	10.7	10.6	10.0	9.1	8.1	7.9	8.3	8.7	8.9	8.6
<u>Euro-zone (12 countries)</u>	10.7	10.5	10.7	10.6	10.1	9.2	8.2	7.9	8.3	8.7	8.9	8.6
<u>Belgium</u>	9.8	9.7	9.5	9.2	9.3	8.5	6.9	6.6	7.5	8.2	8.4	8.4
<u>Czech Republic</u>	:	:	:	:	6.4	8.6	8.7	8.0	7.3	7.8	8.3	7.9
<u>Denmark</u>	7.7	6.7	6.3	5.2	4.9	5.2	4.3	4.5	4.6	5.4	5.5	4.9
<u>Germany</u>	8.3	8.0	8.5	9.1	8.8	7.9	7.2	7.4	8.2	9.0	9.5	9.5
<u>Estonia</u>	:	:	:	9.6	9.2	11.3	12.8	12.4	10.3	10.0	9.7	7.8
<u>Greece</u>	8.9	9.2	9.6	9.8	10.9	12.0	11.3	10.8	10.3	9.7	10.5	10.0
<u>Spain</u>	19.8	18.8	18.2	17.1	15.3	12.9	11.4	10.8	11.5	11.5	11.0	9.2
<u>France</u>	11.7	11.1	11.6	11.5	11.1	10.5	9.1	8.4	8.9	9.5	9.6	9.5
<u>Ireland</u>	14.3	12.3	11.7	9.9	7.5	5.7	4.3	4.0	4.5	4.7	4.5	4.3
<u>Italy</u>	10.	11.	11.	11.	11.	10.	10.	9.1	8.6	8.4	8.0	7.6

Míra nezaměstnanosti v evropských zemích v letech 1994-2005 (2)

	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
<u>Latvia</u>	:	:	:	:	14. 3	14. 0	13. 7	12. 9	12. 2	10. 5	10. 4	9.0
<u>Lithuania</u>	:	:	:	:	13. 2	13. 7	16. 4	16. 5	13. 5	12. 4	11. 4	8.2
<u>Luxembourg</u>	3.2	2.9	2.9	2.7	2.7	2.4	2.3	2.1	2.8	3.7	4.8	5.3
<u>Hungary</u>	:	:	9.6	9.0	8.4	7.0	6.4	5.7	5.8	5.9	6.1	7.1
<u>Malta</u>	:	:	:	:	:	:	6.7	7.6	7.7	8.0	7.7	8.0
<u>Netherlands</u>	6.8	6.6	6.0	4.9	3.8	3.2	2.8	2.2	2.8	3.7	4.6	4.7
<u>Austria</u>	3.8	3.9	4.3	4.4	4.5	3.9	3.6	3.6	4.2	4.3	4.8	5.2
<u>Poland</u>	:	:	:	10. 9	10. 2	13. 4	16. 1	18. 2	19. 9	19. 6	19. 0	17. 7
<u>Portugal</u>	6.9	7.3	7.3	6.8	5.1	4.5	4.0	4.0	5.0	6.3	6.7	7.6
<u>Slovenia</u>	:	:	6.9	6.9	7.4	7.3	6.7	6.2	6.3	6.7	6.3	6.3
<u>Slovakia</u>	:	:	:	:	12. 6	16. 4	18. 8	19. 3	18. 7	17. 6	18. 2	16. 4
<u>Finland</u>	16. 6	15. 4	14. 6	12. 7	11. 4	10. 2	9.8	9.1	9.1	9.0	8.8	8.4
<u>Sweden</u>	9.4	8.8	9.6	9.9	8.2	6.7	5.6	4.9	4.9	5.6	6.3	6.3 (p)
<u>United Kingdom</u>	9.3	8.5	7.9	6.8	6.1	5.9	5.4	5.0	5.1	4.9	4.7	4.6 (p)
<u>Bulgaria</u>	:	:	:	:	:	:	16. 4	19. 5	18. 1	13. 7	12. 0	9.9
<u>Croatia</u>	:	:	:	:	:	:	:	:	14. 7	14. 1	13. 6	:
<u>Romania</u>	:	:	:	5.3	5.4	6.2	6.8	6.6	7.5	6.8	7.6	7.7

Dlouhodobá nezaměstnanost

- nezaměstnanost překračující délku 12 měsíců (EU)
- nezaměstnanosti překračující délku 6 měsíců (ČR)
- velmi dlouhá nezaměstnanost nad 2 roky

(zjišťována míra + podíl na celkové nezaměstnanosti)

Kdo je nezaměstnaný – rizikové faktory dlouhodobé nezaměstnanosti

- **tělesně a mentálně postižení;**
- **národnostní a etnické menšiny, imigranti;**
- **nízká kvalifikace;**
- **absence pracovní zkušenosti.**

AD5) Důsledky nezaměstnanosti

(1) Nezaměstnanost a chudoba

Příjmová chudoba
vs.
materiální deprivace

(2) Nezaměstnanost a sociální izolace

AD6) Další formy vyloučení na pracovním trhu

(1) Zkrácené pracovní úvazky

(2) Dočasná zaměstnání

Zkrácené pracovní úvazky

Tabulka: Zaměstnání se zkrácenou pracovní dobou (EU)

	1995	1999	2002
Podíl zkrácených úvazků na zaměstnanosti	16,0 %	17,7 %	18,2 %
→ Z toho nedobrovolné zkrácené úvazky	18,8 %	16,9 %	14,1 %

Zdroj: Eurostat (2004)

Dočasná zaměstnání

Tabulka: Podíl žen a mužů nedobrovolně zaměstnaných na dobu určitou v zemích EU v roce 2000

	Podíl na zaměstnanosti žen, mužů (%)		Podíl na dočasných zaměstnáních žen, mužů (%)	
	Ženy	Muži	Ženy	Muži
Belgie	8,6	4,6	71,1	69,7
Dánsko	5,5	2,9	47,0	33,3
Německo	1,7	1,3	13,0	10,4
Řecko	11,3	8,2	72,4	71,3
Španělsko	25,3	22,2	73,1	72,3
Irsko	1,9	1,3	32,2	36,1
Itálie	5,1	3,9	41,8	44,3
Lucembursko	0,5	0,4	11,4	14,8
Nizozemí	4,3	3,3	25,1	29,2
Rakousko	1,9	1,1	22,6	14,5
Portugalsko	9,2	7,4	40,5	40,2
Finsko	13,1	7,8	62,7	53,8
Švédsko	9,6	6,3	58,2	52,1
Velká Británie	2,0	2,2	26,3	38,6

Pozn. Údaje pro Francii nejsou k dispozici

Zdroj: Franco, A., Winqvist, K., Eurostat, 2002, vlastní výpočty